

RPG-distrikt Småland-Öland

Nätverket

**KPR lyssnar
på oss!**

Ett nätverk för samhällsfrågor ur ett äldreperspektiv

Sjuksköterskan Maria Nilsson har undersökt hur digitala satsningar som görs i kommuner kan hindra äldres behov av självständighet. Slutsatserna presenteras i en avhandling vid Linnéuniversitetet.

Krock i digitala satsningar

Övervakning med kamera nattetid, pling i telefonen när tablettorna ska tas, eller en matta som larmar vid fall. Det låter tryggt och kostnadseffektivt. Men kommunernas förhoppningar att spara pengar krockar med de äldres behov, det visar en ny avhandling.

Välfärdsteknik framhålls i kommunerna som lösningen för äldreomsorgens utmaningar. Maria Nilsson vid Linnéuniversitetet har just disputerat i ämnet. Hon är själv fascinerad av ny digital teknik. Men i sin forskning ville hon undersöka hur den nya tekniken, ofta digital, fungerar för äldre och deras anhöriga och hur samhället ser på deras behov. I begreppet välfärdsteknik ingår allt från surfplattor till smarta mattor.

Maria Nilsson har lång erfarenhet som sjuksköterska, både från geriatrik och i sin senaste kliniska inriktning, som operationssjuksköterska.

– Jag saknar en diskussion mellan sjuksköterskor om välfärdsteknik och vård. Under tiden jag har forskat tänkte jag mycket på vad vår profession anser vara tekniska insatser som är förenliga med god vård. Vi behöver undersöka och samtidigt stå för vår etik.

Äldre utan anhöriga som hjälper dem med ny teknik riskerar utanförskap, visar Maria Nilssons doktorsavhandling.

– Strategierna handlar faktiskt inte om hälsa, utan om att minska kostnader med välfärdsteknik. Det var mycket inriktning på fysisk aktivitet, övervakning på distans och videosamtal. Det säger något om synen på äldre. De ses som passiva mottagare för underhållning och övervakning, men bereds inte möjlighet att vara aktiva medborgare.

De anhöriga hamnade utanför tekniken

Strategierna saknade möjligheter för de anhöriga att vara delaktiga och få stöd. Analysen visar att hälsa ses av kommunen som ett individuellt ansvar för den äldre.

– Kommunerna bortser då från att individer har olika förutsättningar att uppnå hälsa på grund av socioekonomiska, miljömässiga, strukturella och medicinska orsaker. Det är att lägga stort individuellt ansvar på den äldre personen.

Sedan intervjuade hon kommunpolitiker, samtliga ordförande i vård- och omsorgsnämnder. De fick frågor om hur de såg på äldre och åldrande, välfärdsteknik och anhöriga.

– Politikerna pratade om fysiskt aktiva äldre. Målet och hög status var att den äldre skulle bo kvar hemma. Samtidigt fanns en bild av äldre som passiva mottagare, som skulle beredas trygghet, där exempelvis nattkameran bara omnämndes som ett sätt att slippa bli störd på natten, utan problematisering.

Vikten av anhöriga

Politikerna såg de anhöriga som någon som kanske kommer och fikar på söndagen.

– Verkligheten är att anhöriga tar mycket mer ansvar. De koordinerar vård- och omsorg, bokar, skjutsar, är med som sällskap och är psykiskt stöd till sina närstående. Det blir svårt att utveckla ett digitalt stöd när synen är att man som anhörig bara är en del av det sociala nätverket.

I fokusgrupperna uttrycktes stark oro för att äldre utan anhöriga blir exkluderade i samhället. De äldres uppfattning krockade med politikernas syn på tekniken som ett sätt att öka självständighet och trygghet.

– De äldre menar att modern teknik snarare hindrar deras självständighet. Tidigare klarade de mycket själva, som att boka tid på vårdcentralen, kommunen eller köpa läkemedel. Nu behöver de hjälp av anhöriga för att klara det.

Fakta:

Avhandlingen bygger på fyra studier, analyser av åtta svenska kommuners policy för e-hälsa, intervjuer med tolv lokalpolitiker, fokusgrupper med regionala styrelsemedlemmar i pensionärsorganisationer, sammanlagt deltog 33 äldre.

Källa: Vårdfokus